

Treball de final de Màster

*Su Dongpo,
contemporaneïtat
mil·lenària*

Josep Maria ARAGONÈS MIQUEL

Professor director: Dr. Jesús SOLÉ FARRÀS

Màster en Estudis de la Xina i el Japó: món contemporani
Universitat Oberta de Catalunya

“He wanted to be himself. Today it may be said that he was a truly a modern man”

Dr. Lin Yutang

Retrat de Su Dongpo fet pel seu amic Li Ling-mien

CHENG, Wing-Fun & COLLET, Hervé. *Su Tung po –l'hôte de la Pente de l'Est-*

Índex general

Abstract

Introducció

1. Experiència vital i activitat literària de Su Dongpo
2. Contemporaneïtat mil·lenària en la Xina de Su Dongpo
3. Anàlisi de l'obra de Su Dongpo

Conclusions

Bibliografia i pàgines web

Abstract

Aquest treball de recerca es recolza en la vida i l'obra literària de Su Dongpo. Evoca quelcom d'una cíclica recuperació humanística. La simfonia humana pondera una naturalesa diàfana que liba de tots els temps i totes les èpoques. Quelcom d'aquests fluïts antics reviscola creant comprensió i dissenya nous espais de diàleg oberts a la crítica i a la revisió. Su desfà muralles i convida a recuperar un cert ordre hipostàtic per millorar la societat. La seva obra és un pilar de curiositat i un ressort per desenvolupar i establir realitats. Els acords que ens han arribat dels seus pinzells són una metallengua viva i canviant que desplega trets reals, globals, primaris i atemàtics. Lo important és entrar amb consciència en els seus sospirs, comprendre'ls i obtenir-ne un sentit per incorporar-lo al nostre cabal quotidià. Al cap i a la fi, la nostra qualitat de vida rau vinculada a la qualitat del nostre pensament. La seva contemporaneïtat filtrada amb la filosofia de Gadamer és una síntesi mil·lenària de la taquigrafia vital.

Introducció

La Xina ocupa avui un lloc d'avantguarda i postula ideals de desenvolupament compartit i harmònic. Els seus costums ancestrals i les seves arrels mil·lenàries, encara que sotmeses a una pressió globalitzadora, proposen noves lectures per superar barreres tècniques i forjar avantguardistes estratègies de futur. Així, per exemple, hom diria que la poesia xinesa ha encertat a escapolar-se de totes les revolucions que ha sofert. A més, afegiré que aixopluga una singular disposició connectada amb el budisme, el confucianisme i el taoisme que no s'amolla a la dinàmica d'un sistema lògic de perfil aristotèlic. Fins i tot hom diria que pondera alternatives que no considerem la raó com l'únic fonament per pensar. La seva realitat escomet com un despertar i posa de relleu quelcom permanentment inacabat en l'ésser humà. El seus components, naixents i indefensos, es combinen amb una diafanitat que gravita en silenci i xiuxiueja emocions. Alhora també procura que l'home romanguí integrat en el seu espai natural.

L'univers humà liba de tots els temps i totes les èpoques. Engendrat com un fluït inextricable, amagat entre els somnis, s'impulsa amb la força del llenguatge construïnt espais de contínua regeneració. En aquest terreny cobren importància les idees d'arreu del món com eines disponibles per fer dringar noves expectatives i obrir camins on no hi ha res per garantir el ritme de la vida i fer créixer el coneixement.

Su Shi, més conegut per Su Dongpo –els xinesos no solament tenien el nom familiar i el propi, podien tenir diversos sobrenoms i noms públics- és un lletrat que ens convida a referenciar el naixement i la mort com una seqüència típica de l'ordre natural que incideix en la societat de forma constant i aleatòria. La seva obra poètica i en prosa són avui una mena cànon social i, al mateix temps, un pilar de conversa còmplice que ens permet contrastar i estabilitzar una punyent complexat. Su ens fa disponible una serenor perenne davant d'un contínuum que buscar com harmonitzar passat, present i futur d'una manera semblant a com ho fa la música. Els acords que ens han arribat dels seus pinzells tenen prou energia com per activar i remoure el món amb la seva subtil cadència incardinada en la contemporaneïtat.

En un ambient mundial de dissolució dels sistemes ideològics, científics i emotius veurem com una contemporaneïtat antiga manté encesa una llum suggeridora enfront d'un lliure mercat atordidor, controlador i envoltant. Occident i tota la seva àrea d'influència batega i batalla enmig d'una crisi que desdibuixa racionalismes i

objectivitat alhora que empeny a fer recerques en el marc del binomi més definidor dels quefers humans: l'home i el seu entorn.

L'objectiu, doncs, d'aquest treball de fi de màster és aportar un estudi que es centrarà en l'activitat i la personalitat de Su Dongpo. Aquest és un personatge prolix i molt desimbolt en diversos gèneres i una personalitat irrepètible. El seu llegat vibra amb intensitat pròpia i ens obra una finestra contemporània amb les seves experiències mundanes. Tot el seu tarannà es respira del seu paisatge, de la seva espiritualitat, de les seves incursions en la ficció, del seu contacte amb les iniquès irrealitats terrenals i del seu decidit arbitratge temporal. De fet un prohóm íntegre amb un bagatge d'expertesa i coneixença que ha transcendit. Lin Yutang diu

a vivid personality is always an enigma.(...) One might say that Su Tungpo was an incorrigible optimist, a great humanitarian, a friend of the people, a prose master, an original painter, a great calligraphist, an experimenter in wine making, an engineer, a hater of puritanism, a yogi, a Buddhist believer, a Confucian statesman, a secretary to the emperor, a confirmed wine-bibber, a humane judge, a dissenter in politics, a prowler in the moon-light, a poet, and a wag ¹

Su pertany a l'època Song quan els lletrats van desenvolupar molt les arts i la poesia. De fet aquesta darrera raïa integrada en el tarannà social, en els ritus, a la cort, als exàmens imperials, a la filosofia, etc. i encara avui coadjuva un cabal paradigmàtic i primordial. La idea-força ha consistit en fer-ne un anàlisi sota la premissa hermenèutica del filòsof alemany Hans-Georg Gadamer i constatar la seva fefaent contemporaneïtat. O sigui fer una immersió en el seu llegat contrapesant aquesta premissa amb el marc de coneixença que conjumina aspectes polítics, socials i culturals.

Ha estat una investigació centrada i postil·lada a propòsit d'un discurs literari i poètic de fa mil anys que es va desplegar en un context social de canvis importants. A més, he tingut present que la poesia xinesa no hostessa idees ben definides, un poema esbossa quelcom, no desplega evidències intocables, sovint les evita i, fins i tot, ni tan sols les

---

¹ LIN, Yutang. *The Gay Genius*. Pàg. ix.

suggereix. Més aviat genera un aura subtil que es cospa del paisatge i l'atmosfera. Una llum que arriba sense disfressa.

Per tant, ha estat una tasca d'observació primària d'una obra, d'uns esdeveniments històrics i d'unes vivències mil·lenàries que reflecteixen una contemporaneïtat específica que alimenta percepcions, genera complicitats i ordena trobaments. Amb tot he buscat compassos per esbrinar de quina manera la literatura i, més concretament la poesia, es vincula amb aquesta contemporaneïtat i la proveeix de possibilitats heurístiques. També he hagut d'incidir en la gestió d'una alteritat llunyana que em permetés infiltrar-me en àmbits que no resulta fàcil sotmetre a la raó i a les ciències positives de perfils occidentals.

Altrament, com he esmentat, he emprat un referent filosòfic extret de Hans-Georg Gadamer² que he estimat aportava una eloqüent perspectiva al concepte de contemporaneïtat. Segons aquest autor la contemporaneïtat és un moment clau en la comprensió. Amb aquesta cadascú actualitza el passat atorgant-li sentit i, al mateix temps, adopta aquella experiència com un món que reconeix i s'hi reconeix. A més, aquesta actualització del passat permet copsar de manera objectiva les possibilitats de l'existència i deixa oberta la llibertat de triar aquells esdeveniments i transformar la seva comprensió en un nou fet històric. Per Gadamer

(...) és quelcom únic que se'ns representa, per llunya que sigui el seu origen, i guanya en la seva representació una plena presència. La contemporaneïtat no és, doncs, el modus com quelcom és donat a la consciència, sinó que és una tasca per aquesta i un rendiment que se li exigeix. Consisteix en atènyer-se a la cosa de manera que aquesta es faci contemporània, el que significa que tota mediació queda cancel·lada en una actualitat total³

Així doncs Gadamer contempla un text com una matriu de múltiples possibilitats. Dit d'una altra manera un text postula un ventall d'opcions que determinaran finalment el mode com aquest convergeix en la nostra immediatesa. Per exemple, si accedim a dos texts diferents envers Buda, un des de la vessant artística i un altre des de un perfil

---

² Extractat i traduït al català. És coneguda la influència de Kierkegaard en Gadamer. A *Verdad y Método II* ens indica que l'ha agafat d'aquest filòsof. GARCÍA PAVÓN, Rafael. pàgs. 1-2

³ Gadamer, Hans-Georg. *Verdad i Método II*. p. 140

religió, cadascun ens transposa un conjunt de possibilitats que, al quedar-hi projectades les respectives vessants, els atorga una dimensió concreta.

Endemés cartindrem lo mil·lenari com quelcom que es reivindica. Un bagatge adscrit a una permanència que necessita ésser afirmada, assumida i cultivada. De fet, malgrat els canvis, les revolucions i les innovacions, el passat mai deixa d'estar present i esdevé una font silenciosa que raja i encoratja a transformar lo precedent. Per tant lo mil·lenari està present en tots els moments històrics i es filtra en qualsevol decisió, acció, pensament o comportament, ja sigui individual o col·lectiu. Al cap i a la fi cadascun de nosaltres esdevenim estem per una deixa-bressol prèvia que ens confereix un conjunt de prejudicis⁴ amb els quals entenem i ens entenem. I és precisament aquest lligall primerenc que, amalgamat amb la intrínseca curiositat humana, ens permet comprendre formes evolutives d'arreu del món. Per tant aquesta comprensió facilita més una aprehensió-comprensió d'una alteritat que una lectura enciclopèdica pretesament experta. En altres paraules entendre un proverbi, percebre una al·lusió, captar el sentit d'una juguesca o dimensionar un poema pondera més capteniment que vantar-se d'haver assolit una artificial comunió amb altri.

A l'època Song conrear la poesia era una activitat normal entre els lletrats. Aquest ha estat l'àmbit de recerca. Ha implicat una exegesi d'obres emprant una acurada selecció de llibres de contrastada solvència i rigor acadèmics. La primera fase ha consistit en una atenta lectura de les obres seleccionades. S'ha tractat de rebre, de qualificar i de constatar de forma dialògica dades en el marc d'un horitzó flexible que, d'entrada, ha ponderat la necessitat de ordenar un cabal de molt abast i d'un considerable nombre de punts d'interès per acotar.

Al mateix temps he contemplat la contemporaneïtat objectivada rere la necessitat d'escriure que brota de tot escriptor. Un lapse que sorgeix sense esbossos ni avisos preliminars, quelcom que no té una arrel específica ni sembla configurar un anar endavant o un aturar-se. De fet un text no és un signe pur, un medi o un instrument de comunicació sinó també una poc explotada eina de recerca, un recurs d'exploració de lo conegut i lo desconegut dels éssers humans, de la cultura i de les múltiples opcions elegides per viure i sobreviure. A més, he procurat resseguir i confrontar trets representatius sense cap intenció ni pretensió d'occidentalitzar lo xinès o orientaltzar lo europeu.

---

⁴ Els prejudicis confereixen categories a priori per comprendre, integrar passat i present en formes multiculturals.

Així doncs, per assolir els objectius fixats he emprat, bàsicament, obres publicades per diversos autors que han traduït i o tractat Su Dongpo: *Su Dongpo, sur moi-même* Jacques Pimpaneau, *Recordando el pasado en el acantilado rojo y otros poemas* Anne-Helène Suárez, *Selected Poems of Su Tung-p'o* Burton Watson, *L'ami qui venait de l'an mi"* Claude Roy, *Song Dynasty Poems* John Knoepfle i Wang Shoiyi, *The Gay Genius i My Country and my People* Lin Yutang, *Word, image and dead in the life of Su Shi* Ronald C. Egan.

Igualment vull assenyalar que em consten nombrosos reculls, treballs, estudis i recerques a l'entorn de Su Dongpo. Per exemple *Su Shi Nianpu* de Kong, Fanli; *Su Shi zhuzuo banden luncong* de Liu, Shanrong; *Shi Gu zhu Dongpo xiansheng shi* de Shi, Yuanzhi i Gu Xi; *Wang xiong Zizhan duanming muzhiming* de Su, Zhe; *Song shi* de Tuo, Tuo; *Su Wenzhonggong shi bianzu jicheng* de Wang, Wen'gao; *Zengbu Su Dongpo nianpu huizheng* de Wang, Baozhen o *La dinastia Song i els seus precursors, 907-1279* dins de *La Historia China de Cambridge* de Twitchett, Denis i Paul Jacob Smith. Òbviament donades les limitacions d'espai i temps d'aquest treball solament algunes han estat objecte de consulta per contrastar i assegurar la informació tractada.

En les conclusions veurem que Su Dongpo interessa per la seva forta empremta històrica i la seva saviesa intemporal. En una realitat efervescent i plena de contrastos com l'actual es mantenen vives fragàncies mil·lenàries que conviden a reconsiderar intel·ligències úniques i humanitats exclusives. Estimo que la seva obra desprèn una flexible autonomia respecte del seu entorn originari i ens reporta una tensa alambor creativa. Precisament aquesta tossuda independència inserida en la seva contemporaneïtat és la que deixa oberta la revisió de barreres i termes col·locats pels temps i les generacions. Su va gosar transcriure'ns una furtiva mirada que no ens deixa indemnes.

1. Experiència vital i activitat literària de Su Dongpo

Su Shi, Su Dongpo, va néixer el 1037 a Meishan, actual Sichuan, un poble a prop d'una de les quatre muntanyes sagrades dels budistes xinesos, a la vora del riu Min. Riu

avall hi ha l'escultura en pedra de Buda més alta que es coneix tallada en un penya-segat a la riba i ubicada a la confluència dels rius Min Jiang, Dadu i Qingyi.

Meishan està situada sobre un puig que domina una vasta extensió d'arrossars, d'hortes i jardins. Està envoltada de bosquets de bambús i palmeres nanes. Llavors era un poble net i perfumat conegut per les seves flors de lotus. La família Su vivia en una casa amb un gran jardí integrat en aquest entorn.

Va rebre les primeres lliçons d'un monjo taoista que el va ajudar a desenvolupar el seu talent i de la seva mare, una dona de gran fervor budista i amb un bon nivell d'estudis per l'època. De fet aquesta va transmetre als seus dos fills traces budistes molt intenses. *Sa mère, née Cheng, était une bouddhiste très cultivée qui lui enseigne les Classiques et les livres d'histoire*⁵. Altrament el seu pare Su Xun era un home reticent, excèntric, despreocupat i bon amic del vi. Va ésser mestre de l'antiga prosa xinesa i era conegut pels seus assajos polítics i històrics. Lin Yutang el caracteritza

(...) possessing a high intelligence, severe in temperament, independent in mind, and crotchety in character, Su Shün was not a man easy to get along with. He is well known to this day as the one great scholar who did not seriously begin to study until he was twenty-seven ⁶.

Juntament amb el seu germà, Su Zhe, també escriptor, se'ls coneixia com els "tres Su". Es va casar als 17 anys amb Wang Fu, de setze anys, filla d'un lletrat local. Quan en tenia dinou ell i el seu germà Su Zhe, conegut per Ziyou, van superar els exàmens (jinshi) per accedir a un càrrec oficial. El 1058 van haver de tornar al poble natal per guardar el preceptiu dol en haver mort la seva mare. Poc temps després, amb vint-i-sis anys, va ésser anomenat jutge de Fengxiang però novament les circumstàncies familiars, la mort de la seva dona i el seu pare, el van retornar a Meishan. Finalment el 1068 ambdós germans se'n van anar per sempre del poble natal.

Su Dongpo, distingit per Ouyang Xiu, va ocupar càrrecs oficials destacats però reiteradament va caure en desgràcia degut a la seva decidida oposició a les reformes de Wang Anshi. Estaferm en les seves conviccions va optar per emprar un sentit comú

---

⁵ PIMPANEAU, Jacques. *Su Dongpo, sur moi même*. Pàg. 7.

⁶ LIN, Yutang. *The Gay Genius*. Pàg. 18.

fora de lo normal i en contra de la lògica econòmica que propugnava -amb poca perspectiva social- Wang Anshi. Aquest, esperonat per un zel excessiu envers la necessitat d'una reforma social, considerava imprescindible emprar tots els mitjans, inclosa la purga de dissidents, per dur a terme els canvis. Estem, doncs, davant d'una causa que esdevingué sagrada i, com es sabut, una causa d'aquesta mena sovint esdevé perillosa. Quan un mòbil apunta la santedat no és estrany que els mitjans utilitzats per conduir-lo siguin cruels vileses. Precisament aquesta tendència en les coses no es va escapar de la mirada perspicaç de Su Dongpo. Hi va incidir amb la seva assenyada argumentació i amb el seu ingràvid i calculat sentit de l'humor. De fet va emprar l'humor per fastiguejar i riure's amablement d'allò que veia contrari a la rectitud, sense oblidar fer-ho de sí mateix. Aquesta fèrria i autònoma determinació el va condicionar en el decurs de tota la seva carrera com a funcionari.

Així palesem que Su havia dirigit a l'emperador una memòria en la que criticava obertament la política de Wang

Su Shi was often at odds with a political faction headed by Wang Anshi. Su Shi once wrote a poem criticizing Wang Anshi's reforms, especially the government monopoly imposed on the salt industry. The dominance of the reformist faction at court allowed the New Policy Group the ability to have Su Shi exiled for political crimes. The claim was that Su was criticizing the emperor, when in fact Su Shi's poetry was aimed at criticizing Wang's reforms. It should be said that Wang Anshi played no part in the actions against Su, for he had retired from public life in 1076 and established a cordial relationship with Su Shi ⁷.

De fet l'estructura del país era autocràtica i el mercadeig de favors tenia com a resultat un reguitzell de pràctiques nocives que, des de la perspectiva crítica de Su, contravenien els deures confucians i les conductes correctes o naturals. Així, anticipant-se a les possibles represàlies va optar per demanar el trasllat a Hangzhou. Més tard va ésser transferit a Mizhou i a Zuzhou. La seva popularitat, però, creixia arrel del seu èxit com a administrador diligent. Havia transcendit la seva indoblegable tenacitat envers els

---

⁷ <http://www.chinaonlinemuseum.com/calligraphy-su-shi.php>

assumptes que li confiaven i s'havia estès la confiança en els seus dots personals. Precisament aquest destacat perfil d'aptituds el va col·locar successivament en situacions de compromís. Burton Watson diu

Su Tung-p'o, living in the provinces, could see the hardship at first hand, and became more and more outspoken in the criticisms, until his enemies in the capital could no longer tolerate him. Using statements in his own poems as evidence, they tried him on charges of slander and effected what amounted to banishment by assigning him an insignificant post of the region of Huang-chou on the north bank of Yangtze in central China ⁸.

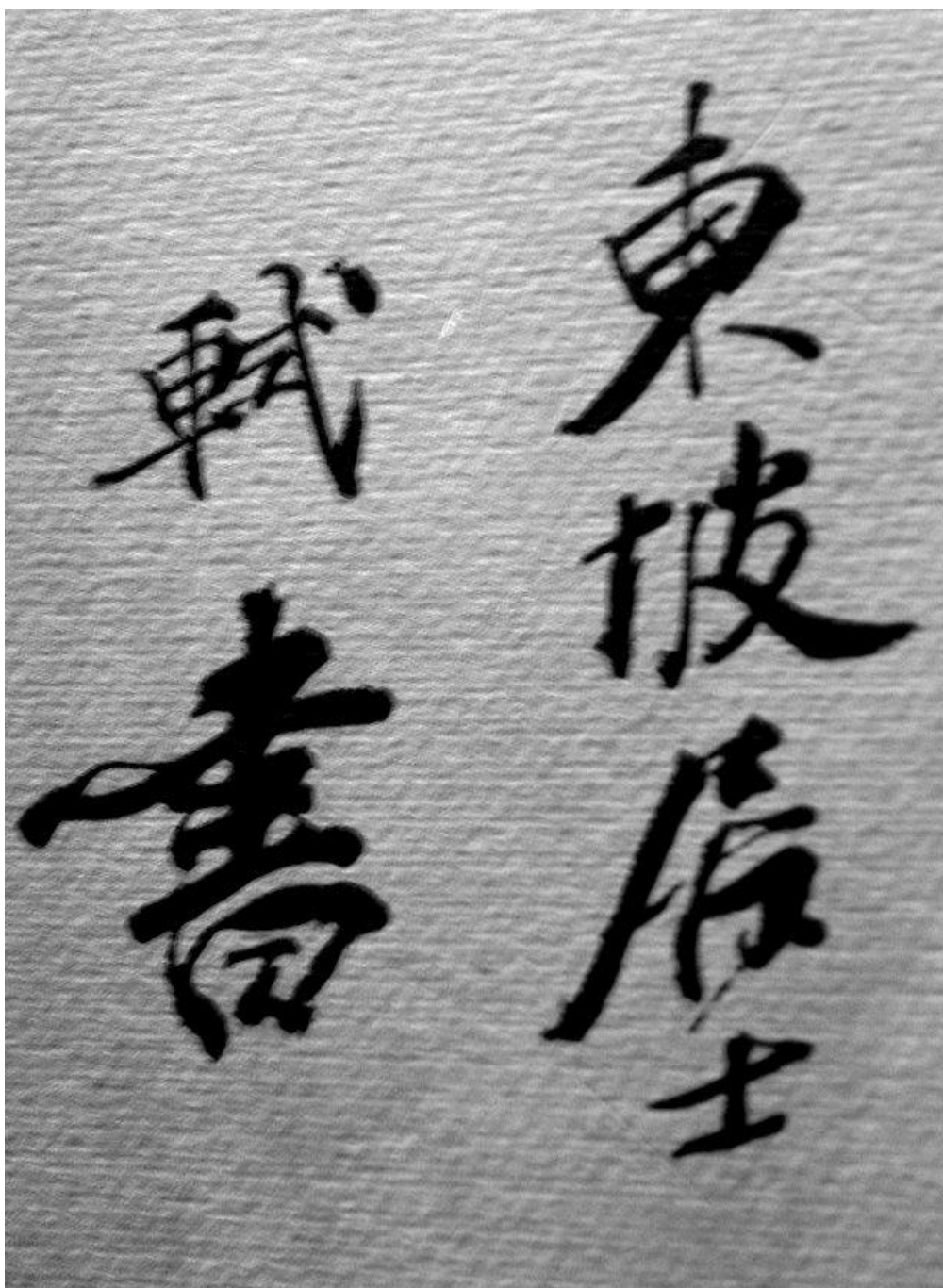
Així doncs constatem que els seus versos satírics (fu) i les seves conviccions polítiques i cíviques, li van fer perdre diverses vegades la posició en l'escalafó social. Però, malgrat tractar-se d'un món il·letrat, la seva veu encertava a propagar-se per a tot arreu. Per aquest motiu els seus detractors no dubtaven en capgirar els seus escrits i sotjar amb insistència la seva obra a la recerca d'intencions ocultes, deslleialtat, insolència o crítiques als poders. De fet Su apostava sovint pel sentit de l'humor però els seus temes eren un pretext amb un rerefons real: la terrible misèria i tristesa de la vida quotidiana que barrejava amb un voluntariós sentit de la sorpresa i l'emoció.

El 1081 va prendre com a concubina a Zhao Yun, de vint anys, a iniciativa de la seva dona. Al mateix temps es va instal·lar a la Pujada de l'Est (Dongpo en xinès). Era el 1081 i amb prou feines disposava de recursos per sobreviure en aquell indret. És en aquest moment crític quan els seus amics demanen que si li atorgués un tros de terra en un turó anomenat "*el pendent de l'est*". Es tractava d'un antic campament militar ple de deixalles, brossa i teules trencades. En aquell paratge també hi havia un petit pavelló que va refer i engrandir. Circumstancialment les tasques de reconstrucció van acabar sota una nevada i per això el va batejar com "l'Estudi de la neu". El Dr. Ronald Egan, afegeix que aquest nom va més enllà de la conjuntura climatològica del seu acabament i ho emmarca com un espai de meditació i recolliment.

(...) for one it was finished, Su proceeded to cover the walls inside with

---

⁸ WATSON, Burton. *Selected Poems of Su Tung-p'o*. Pàg. 6.

Cal·ligrafia de Su Dongpo: “*escrit per Shi, l’hoste del Puig de l’Est*”

CHENG, Wing-Fun & COLLET, Hervé. *Su Tung po –l’hôte de la Pente de l’Est-*

paintings of snow. Not an inch of wall was left unpainted. “Whenever you situate yourself and whichever way you gaze, turning round or glancing sideways, all you see is snow”. Su would sit alone inside this remarkable environment and “lose his body and lose his mind”. He would feel as light as the fluttering butterfly, and experience profound stillness ⁹

Allà hi va plantar arròs, blat, llegums, té, moreres, melons, etc. També hi va excavar un estany per peixos i va canalitzar l'aigua amb l'ajut dels seus amics i veïns coetanis: Pan, vinater; Kou, herbolari; Pang, metge; Ku, camperol; Shu, magistrat de Hangzhou que el convidava sovint a sopar i a beure; Chu, magistrat de Wu Ch'ang del sud del riu; Ma Cheng Ching, que el seguia des de feia vint anys; Tsao Ku, un nadiu de Meishan, tutor dels seus fills; Chao Chi, un vell taoista vagabund que era, de facto, un membre més de la família, etc. També és en aquesta època quan començar a interessar-se molt més tant budisme Chan (Zen)¹⁰ com per l'amidisme¹¹ sense oblidar l'aprofundiment en el taoisme.

El 1084 va rebre una ordre de traslladar-se a Ruzhou, a prop de Kaifeng. Va ésser un moment difícil. De fet ja tenia la vida establerta a Hangzhou i preveia quedar-s'hi definitivament. Va acceptar. L'any següent va morir l'emperador Shenzong i, donat que el successor era massa jove, va assumir la regència la seva mare. Aquesta circumstància va capgirar totalment el futur que preveia. Va poder recuperar l'estatus social perdut i obtenir càrrecs importants: el 1092 va ésser nomenat ministre de la guerra a Kaifeng. Poc temps després, però, va tornar novament a l'exili, ara a Huizhou, arran de la mort de l'emperadriu regent i l'ascens del nou emperador Zhezong.

El 1097, quan tenia seixanta anys, se'l va desterrar finalment a Danzhou, a l'illa de Hainan. En el seus escrits fa una emotiva ressenya de l'indret i, en especial, ens en consta una estant malalt i aïllat per les pluges tropicals on s'imagina des del seu llit un univers a partir de les esclatxes del sostre. L'illa d'Hainan, al Sud de la Xina, en aquell temps estava habitada per aborígens i tenia un clima molt humit. A l'estiu la xafogor era gairebé asfixiant, a la tardor tot es podria i en el decurs de l'hivern la boira era

---

⁹ EGAN, Ronald C. *Word, image, and deed in the life of Su Shi*. Pàg. 238.

¹⁰ El zen o Cha'n és la traducció del sànscrit Dhyana, és una prolongació reformada de la metafísica Mahayana, del Prajñāparamita i de la doctrina Yogacara. Busca “la transmissió directa de la buedat fora de la tradició escrita. Defensa la il·luminació espontània. El zen predica un amor per les coses senzilles i solament d'elles pot provenir el raig de la il·luminació.

¹¹ L'amidisme promou el rebuig al ritualisme, a tota filosofia, a l'ascetisme i a la moral en un afany simplificador. Es tracta de viure com qualsevol i servir al món i a Buda.

permanent. Els pocs xinesos que vivien a la zona estaven els pobles costaners mentre que els indígenes habitaven les zones rurals i els territoris muntanyencs. De fet els autòctons eren gents senzilles, sinceres i honestes, sovint espoliades i explotades pels xinesos. Conreaven poca cosa, sobretot taros, però vivien essencialment de la cassa. Apuntarem com a anècdota que eren les dones que cassaven i s'ocupaven del bosc per anar-ho a vendre a la ciutat. Els homes, per la seva banda, solien quedar-se a casa a guardar els nens petits, discutir i cantar. Els xinesos, per la seva banda, importaven del continent l'arròs, la sal, les conserves marinades, els vestits i estris diversos a canvi de closques de tortuga, fusta d'àloe i encens.

En aquest context Su s'adaptà al territori portant una vida sòbria i treballant una vegada més per enfortir les relacions humanes amb els autòctons. Molt sovint rebia visites o anava a veure els veïns acompanyat del seu gos "Morro negre". Per tant la seva activitat principal girava a l'entorn de la xerrada i el debat de tota mena d'assumptes contingents. No passava un sol dia que no busqués algú per entretenir-se amb els plaers de la conversa. D'entre les visites cal esmentar la que rep del seu vell amic Wu Fu Ku que va fer una llarga estada a l'illa.

De tota manera, malgrat la tremenda rutina, encara haurà de suportar un greuge més. Una supervisió governamental dels exiliats s'adonà ocupava una casa de l'Estat per cortesia del magistrat local. Com a resultat aquest darrer esdevingué degradat i Su compelt a construir-se una cabana amb l'ajuda de la gent del país. La batejà amb un nom ben suggestiu: "la llotja del bestiar". Al darrera hi ha un gran bosc on de nit escoltava l'activitat cinegètica dels aborígens amb qui mantenia un bon veïnatge.

La mort de l'emperador i l'ascens del seu germà, Huizong, li suposà un darrer perdó que ja no besllumava. Precisament va ésser al seu vell amic Wu Fu Ku que li va fer arribar les novetats i el seu nou nomenament per Lien Shou. Se'l va autoritzar a tornar al continent amb tota la seva família. Tenia 63 anys i va iniciar el viatge de retorn acompanyat del seu vell amic, el seu fill Kuo i el seu gos. A Canton se'l va rebre amb alegria però afeblit per les malalties tropicals va morir el 28 de juliol de 1101. El seu germà Ziyou va compondre el seu epitafi i el va enterrar a prop de casa seva, a Sung Shan, la muntanya sagrada del centre.

Pel que fa a la seva activitat literària Lin Yutang diu

He wrote for no other reason than that he enjoyed writing, and today we enjoy his writing for no other reason than that he wrote so beautifully, generously, and out of the pristine innocence of his heart ¹².

Anne Hélène Suárez, per la seva banda, assenyala que

Els temes de Su Dongpo són els tradicionals: els comiats (...), el vi i els estat d'ànim que provoca, la fugacitat del temps, però també aborda problemes socials, polítics i les seves inquietuds filosòfiques. (...). Ens apunta que “ (...) la seva expressió és subtil, a voltes amb un cert sentit del humor i, dins de l'amargor que li provoquen la pèrdua dels seus éssers estimats, l'exili i les decepcions polítiques, hi ha en ell una generositat i una lucidesa que el fan destacar ¹³.

Su era un mestre de la poesia i de la prosa. Se n'han pogut preservar més de 4.000 peces. En els seus poemes desplega una vigorosa imaginació, una metàfora original i un estil natural molt gràfic. La seva obra esta plena de trobaments casuals i somniats, d'acomiadaments, de felicitats, de nostàlgies i de plaers de la seva predilecció. Su juga amb el color, amb la forma, amb la llum, amb les ombres, amb l'espai, amb el so, amb el silenci, amb el gust, amb les olors, ... i per a tot arreu es respira una aura de joc espontània. A més va crear la seva pròpia manera de versificar i va dirigir la poesia a la societat del seu temps, a la vida i a la naturalesa. Altrament la seva prosa desenrotlla una fermesa i una seguretat que va ésser molt imitada ja en el seu temps. Les obres més aconseguides, juntament amb diversos assajos i dissertacions, són la narrativa i la relacionada amb els viatges. Una de les més conegudes és *Recordant el passat al penya-segat roig* que convida a repensar la vanitat i l'ambició humanes. Su és un poeta dinàmic, de conjuncions, que esventa al mateix temps la meravella i els entrebancs de la vida. En el ritme dels seus versos hi ressona una contemporaneïtat que drena llum, multiplica il·lusions i albira claredats malgrat ésser conscient que en el món sovintegen les dificultats, les llàgrimes i els desastres.

---

¹² LIN, Yutang. *The Gay Genius*. Pàg. x

¹³ SUÁREZ, Anne-Hélène. *Recordando el pasado en el Acantilado Rojo y otros poemas*. Pàg. 16

Su s'oposa a lo rebuscat i emprà un nervi expressiu trenat amb un diàleg col·loquial que posa de relleu la importància que atorga a la totalitat del paisatge. En la trama dels seus escrits destaca la successió de peripècies entreteixides en el marc de supervivència del col·lectiu lletrat. Tot aflora de manera sobtada, entre i surt de l'escena amb una fugacitat natural i equilibrada. Per exemple les presentacions i els tractaments estan puntualment delimitats i s'ajusten als rituals del seu temps.

La seva faceta més original es troba en els ci₁₄ als que infon una evolució decisiva. Precisament amb aquest gènere va desenvolupar tota mena de temes però, sobretot, va posar una especial atenció en les aspiracions íntimes de l'individu. També se sap que va compondre cançons per tocar amb la cítara i el llaüt que, segons es diu, ell mateix cantava. Cal recordar aquí que els fonaments d'un sistema tonal neixen de l'observació de la naturalesa, d'allò que l'home entén com bellesa. Així la base dels poemes de Su neixen de la necessitat que sent per diferenciar lo bell de lo lleig des d'allò que l'envolta. La música del seu discurs és utopia de somni, genuïna imaginació humana i serena expressió de bonhomia personal.

2. Contemporaneïtat mil·lenària en la Xina de Su Dongpo

Su Dongpo, com hem esmentat, pertany a l'època Song. Aquesta dinastia va durar més de 300 anys (960-1279) i es divideix en dos períodes: Song de Nord (960-1127) i Song del Sud (1127-1279). Se la considera l'era més esplendorosa de la civilització xinesa. Va ésser un període d'avenços importants en els camps de la literatura, la filosofia i la ciència. Moltes coses que sovint s'associen a la Xina tradicional –incloent el cultiu de l'arròs, els sistemes d'exàmens per ingressar al servei públic o les grans innovacions tecnològiques – van néixer en el decurs d'aquesta època.

---

¹⁴ Els Ci, la poesia escrita seguint certes melodies amb un número fix de línies i paraules, es va desenvolupar totalment en la Dinastia Song. Els Ci que es poden acompanyar d'instruments musicals se'ls anomena "ci de melodia". Poden presentar-se en oracions tant llargues com curtes, se'ls anomena "poesia d'oracions desiguals". Hi ha una estreta relació entre els ci i la música.

La Dinastia Song -Song del Nord (960-1127)- es va fundar el 960 i tenia la seva capital a Kaifeng. Era un nou model de ciutat comercial on es promovien i impulsaven moltes ocupacions relacionades amb l'oci. Coincideix amb uns moments d'auge en que molts ciutadans benestants van emprendre tota mena d'activitats innovadores i es van interessar en refinades recerques com col·leccionar antiguitats, comprar llibres antics o practicar les arts -especialment l'escriptura de poesia, la cal·ligrafia i la pintura-. De fet bona part de la vida social es centrava en aquests tipus d'ocupacions i sovintejaven les reunions per compondre poemes, intercanviar impressions, veure les novetats o patrocinar nous talents.

En aquesta confluència la tecnologia s'hi va desenvolupar ràpidament. Tres dels quatre grans invents de l'antiga Xina es van originar en el decurs de la dinastia Song: la brúixola magnètica, la impremta i la pólvora negra. A partir de llavors les armes de foc van començar a ésser emprades amb regularitat en els combats militars. També d'aquella època data la construcció i millora dels vaixells que va facilitar el tràfic de mercaderies i va impulsar molts negocis. I, precisament amb l'idea de protegir el comerç exterior, va sorgir la primera marina permanent. Aquest govern també va posar en circulació per primera vegada el paper moneda i va construir un primer rellotge astronòmic. Hem subratllar la extraordinària vitalitat que comportar la implantació de la impremta amb el consegüent creixement de la manufactura de paper, també l'alça de la producció de seda i el comerç de les diverses artesanies.

També en aquells moments té lloc un retorn al confucianisme (neoconfucianisme – daoisme) però aollint elements d'altres corrents que havien pres posició en aquella societat ¹⁵. Els màxims exponents van ésser Zhu Xi i Lu Jiuyuan.

Així tenim que durant un segle i mig el poble va viure un apogeu sense precedents que ha transcendit la història. La dinastia Song és coneguda com la més pròspera en tota la història xinesa. Va passar d'ésser una senzilla economia agrària a una de comercial amb un gran creixement econòmic, un sensible increment de la població i un atractiu procés d'urbanització. Tot plegat degut a les polítiques engegades per un govern que atorgava la propietat de les terres als pagesos.

Els governadors Song van desenvolupar un estil flexible de manar. Per aquest motiu

---

¹⁵ Extractat dels mòduls Literatura xinesa I. UOC. Barcelona. Pàgines. 30-32.

l'estatus social dels funcionaris i erudits va pujar de manera exponencial arran d'un generós ambient de llibertat d'expressió i propiciat per la generalització de les impremtes. Així es va proveir als estudiosos de suports per contemplar, debatre i propagar els seus pensaments: grans col·leccions de textos, enciclopèdies, tractats de ciències naturals, medicina, arquitectura, astronomia, arqueologia, etc. Precisament és en aquests moments quan surt un llibre sobre els Tang, compilat per Ouyang Xiu, que ha permès la conservació de la història d'aquella dinastia. També data de llavors *Mirall de la Història*, redactat per Sima Kuang, que es va convertir en el model de la crònica històrica.

Hem vist que amb la Dinastia Song té lloc un dels moments culminants en el camp literari xinès. Llavors els artistes i els lletrats van portar les arts i la poesia a refinaments molt notables. També hem copsat que el neoconfucianisme s'hi va afegir i es va preocupar per integrar l'home al cosmos, identificar la naturalesa humana i sospesar l'ordre universal. Tot plegat pondera la dimensió d'una època que Anne-Hélène Suàrez posa en boca d'un filòsof coetani dient que *“no se aparta de las actividades cotidianas ordinarias y, sin embargo, se dirige hacia lo que deja percibir el cielo”*¹⁶. Suàrez també ressalta la importància que va suposar l'equilibri assolit entre budisme chan (zen), taoisme i confucianisme que, de fet, és l'essència més genuïnament xinesa. Per tant estem davant de ressorts que s'han perllongat en el temps i que, malgrat tots els esdeveniments polítics, econòmics i socials posteriors, perviuen en l'esperit d'avui dia.

Altrament en aquest marc es movia un funcionariat que ha estat el puntal de la llarga estabilitat del sistema polític xinès. Era imprescindible per sostenir una societat primària desplegada en un territori immens. De tota manera pels lletrats no tot era senzill. Si bé accedien al càrrec mitjançant uns exàmens que els permetien assolir una sòlida posició, quedaven plenament disponibles a l'aparell de l'estat i en qualsevol moment podien ésser traslladats. Anotem que pels esmentats exàmens no calien uns dots especials i que n'hi havia prou amb uns coneixements i aptituds convencionals: conèixer els clàssics, saber música, seguir les regles de comportament, mostrar un estil literari polit, saber compondre versos i dominar la cal·ligrafia. La realitat, però, era una altra cosa. Al cap de tres anys d'estudi –o més– i moltes proves s'obtenia finalment un càrrec més o menys

---

16 SUÁREZ, Anne-Hélène. *Recordando el pasado en el Acantilado Rojo y otros poemas*. Pàg. 10

important però viciat rere una complexa trama de deutes personals dels postulants envers els seus protectors.

Advertim, per tant, la presència d'un fenomen conegut i contemporani: la corrupció. Aquesta raïa estesa en tot aquest col·lectiu. Per exemple en el llibre *Poesia clàssica china* de Guojian Chen llegim en arribar Du Fu a Chang'an:

...fracasó en dos concursos imperiales para la admisión en la corte, debido a los fraudes del entonces primer ministro Li Linfu, quien había dado la instrucción de no aprobar a ninguno de los concursantes con el objetivo de evitar que personas de talento se incorporaran al gobierno y debilitaran su poder ¹⁷.

L'administració era despòtica i totes les activitats estaven controlades. Qualsevol escriptura no oficial passava per la censura. Les regulacions ho abastaven tot, des del naixement fins a la mort, i les rutines polvoritzaven qualsevol iniciativa que defugís els canons establerts. Precisament totes aquestes peripècies i experiències devien impactar en el pensament de Su. És possible, doncs, que les elits dirigents el veiessin amb recel pel fet de comportar-se o deixar entreveure idees o comentaris que no s'ajustaven a les convencions del col·lectiu al que pertanyia. Cal recordar que en els moments de major poder - va ésser lector en l'Acadèmia Imperial de Hanlin - va tenir accés a documents no oficials i que llavors els principals instruments de control eren els memorials secrets o memorials de palau. Per tant, devia estar al dia de la "realitat no permesa" i, per tant, tenia consciència de la veritable situació del país i la societat. En altres paraules coneixia de primera mà les influències, el sistema d'exàmens i la corrupció institucional que s'estenia per a tot arreu combinada amb una escadussera falsedat en les relacions humanes. I és per això que devia sentir una imperiosa necessitat d'ésser un bon funcionari públic i, al mateix temps, anar a la recerca de com driblar amb una certa elegància la hipocresia i la tergiversació existents.

---

17 CHEN, Guojian. *Poesía clásica china*. Pàg. 172

3. Anàlisi de l'obra de Su Dongpo

El tema essencial en la poesia xinesa és la naturalesa avaluada des de la intensitat i la universalitat de la contemplació. Així és com he copsat la importància del paisatge en la poesia de Su i la estètica que emprà per interrelacionar amb tot el que té al seu abast: un cosmos arraulit en símbols primordials com l'aigua, el jardí o la muntanya. Cal recordar que Su va heretar del seu pare l'estima per la simplicitat de l'estil en contraposició a la preciosa manera d'escriure de determinats lletrats del moment. Su Xun, el seu pare, el va guiar en la direcció de la puresa de les formes i li va conferir una gran preocupació pels esdeveniments històrics i les estructures de govern mitjançant l'estudi de les lleis de la prosperitat i la decadència.

Su, per tant, adopta una disposició que el porta a mantenir un tipus pensament crític envers qualsevol cosa, tema o problema. S'apodera de la seva contemporaneïtat i la sotmet a la rauxa de la llibertat intel·lectual. Pimpaneau diu

Le poète Su Dongpo n'accepte pas que quelque chose lui soit interdit en poésie: il passe avec aisance de la narration à l'élégie, de la satire au lyrisme, du sentiment cosmique à la scène de genre, de la philosophie à l'humeur". (...) "Su est capable de donner la plus fine attention aux plus fragiles réalités, aux plus petites choses. (...) Les plus humbles créatures ont droit à l'attention amicale de Su ¹⁸.

María Zambrano diu quelcom de l'actitud poètica que, al meu entendre, combrega amb la dinàmica oriental:

"(...) empieza con lo divino, con la explicación de las cosas cotidianas, con los dioses. Hasta que alguien se pregunta ¿Qué son las cosas? Entonces se crea la actitud filosófica. Para María Zambrano existen dos actitudes: la actitud filosófica, que se crea en el hombre cuando se pregunta

---

18 ROY, Claude. *L'ami qui venait de l'an mil*. Pàg. 108

*algo, por ignorancia, y la actitud poética, que es la respuesta, la calma y en la que una vez descifrada encontramos el sentido a todo”*¹⁹.

Endemés entenc que aquesta actitud connecta amb la perspectiva de Gadamer que incideix en el que anomena fusió d’horitzons. No es tracta d’entrar en la constitució psíquica de l’autor, en aquest cas Su Dongpo, sinó traslladar-nos a la “*perspectiva sota la qual ha guanyat la seva opinió*”. Su ens desplega una història efectual que li confereix una manera d’entendre el món. Expressa la seva finitud i evidencia els seus límits. Aquests són els que, en darrer terme, determinen el seu horitzó o sigui l’angle de visió que obra i tanca el seu punt de vista. Així veiem que una acurada tasca de comprensió històrica ens possibilita recular en el temps per comprendre. Per tant guanyem un horitzó històric movent-nos a una situació que no és altra, en aquest cas, que reconèixer Su en el seu context.

Gadamer sosté que comprendre no és reviure els processos aliens ni tractar d’esbrinar-ne les intencions últimes. Tampoc consisteix en una objectivació donat que la comprensió és fenomen productiu. Comprendre és interpretar en el marc d’un àmbit lingüístic, cultural i històric. Entendre no és reconstruir sinó aconseguir una mediació, captar de que està parlant. De fet quan traduïm entre dos idiomes no ho fem paraula per paraula sinó arbitrànt successivament frases amb sentit. Així comprendre Su, o almenys alguns dels seus trets essencials, i convèncer als altres que s’ha assolit és quelcom més que acotar un grapat de paràgrafs i inserir-hi uns comentaris. Es tracta d’obtenir una visió conjunta de figura i rerefons.

Seguidament farem un apropament a Su des del punt de vista polític que revela un seguit d’alts i baixos com a lletrat imperial. Va de passar d’ocupar llocs destacats a ésser desterrat a indrets allunyats o a exercir càrrecs insignificants. *Les hauts et les bas de la carrière de Su Dongpo, indispensables pour comprendre son oeuvre, sont liés à l’histoire politique de son époque*²⁰. Tot i això va assumir una trentena de càrrecs i va suportar disset exilis o desterraments. De tota manera, sense importar la destinació, sempre va anar per feina i per a tot arreu va desplegar, apart d’un elevat sentit del deure, un pragmatisme polític -va prendre el comandament dels assumptes en persona-, un càlcul

---

¹⁹ http://es.wikipedia.org/wiki/Mar%C3%ADa_Zambrano. Darrera consulta 27/01/2018.

²⁰ PIMPANEAU, Jacques. *Su Dongpo, sur moi même*. Pàg. 9

tècnic molt efectiu -en les diverses tasques d'obra pública- i un afinat ull econòmic – en la previsió i prevenció de fams-.

En un an et demi, il fait construire le système d'alimentation de Hang-chow en eau des lacs voisins, un hôpital public, l'un des premiers, dont oeil confie la direction à un moine bouddhiste, fait draguer les canaux, aménager le Lac de l'Ouest, réparer des bâtiments officiels, les portes de la ville et les greniers à riz, parvient à stabiliser le prix du grain 21

Així ho palesem i, a més, ens consten cartes de felicitació per la seva actuació com aquesta de l'emperador:

En personne vous avez dirigé les officiels, conduit et surveillé les soldats pour défendre les murailles, évitant que la population de toute la ville, les greniers et les maisons soient emportés par les flots, en faisant consolider les digues de protection 22.

De tota manera la seva principal preocupació era deixar oberts els canals de la paraula, escoltar, i per prendre una acurada perspectiva provinent d'una llibertat crítica sense restriccions. Per aquest motiu va intervenir amb determinació per capgirar aquelles lleis que malmetien el bon funcionament social i compelen la gent a una situació miserable. Si ho actualitzem convindrem que li interessava la immediatesa, no perdre temps en la resolució dels problemes, entrar directament en el fons de la qüestió i fer-li front. Per ell el tao s'havia d'executar sense dilacions. Els seus adversaris, però, en tenien una perspectiva menys prosaica i entenien que havia sobrepassat uns límits amb la seva frenètica activitat resolutiva.

Estem, doncs, davant d'un home eficaç que assumia en plenitud els càrrecs confiats. La contemporaneïtat d'aquest tarannà impressiona pel coratge personal sense embuts i per l'equitativa tenacitat que traspua. Precisament, com hem dit, és aquesta empena expeditiva la que li esmerça el càstig recurrent dels poders establerts.

---

21 CHENG, Wing-Fun & COLLET, Hervé. *Su Tung po –l'hôte de la Pente de l'Est-*. Pàg. 75

22 CHENG, Wing-Fun & COLLET, Hervé. *Su Tung po –l'hôte de la Pente de l'Est-*. Pàg. 27.

Su volia canviar el curs de la història i reorganitzar la societat Song però

Si Su Dongpo est resté un des écrivains majeurs de la littérature chinoise, c'est à ses exils qu'il le doit, exils qui furent en fait des rétrogradations dans la carrière administrative et des envois dans des régions reculées pour occuper des postes subalternes sans aucun pouvoir ²³.

No ho va aconseguir però cadascuna de les seves peces literàries ens remet al corpus poètic xinès antic: el Cànon de poesia (1020-249 a. C). Aquest llibre reflexa creences i estableix punts de sortida i de retorn. Congrega antics valors aplicables a la política i a la història social. Fins i tot reconeixia en els poetes capacitats extraordinàries per evitar els abusos de poder dels governants.

També és un fet contrastat que Su va emprar el sentit de l'humor per fastiguejar i riure's amablement d'allò que veia contrari a la rectitud, sense oblidar de fer-ho de sí mateix. Es tracta de l'acceptació saludable de la pròpia idiosincràsia, dels propis errors i equivocacions que, finalment, esdevé una mena de do de vigent contemporaneïtat.

Su *En arrivant a Huangzhou* reconeix

Je ris de moi-même: toute ma vie, j'ai trop parlé. / C'est pire en vieillissant, je dis n'importe quoi. /... ²⁴ i, a més, es queixa per la infrautilització de les seves qualitats: "(...) toute ma vie affairé pour subsister avec l'âge ma carrière sombre dans la dérision, le Long Fleuve ceinture la ville, le poisson doit être savoureux, des bambous magnifiques couvrent les montagnes, se répand le parfum des jeunes pousses, l'exile n'a pas à se sentir gêné d'être surnuméraire d'autres poètes avant moi ont été employés au Bureau des Eaux, j'ai seulement honte de n'être utile à rien, et de gaspiller les sacs de vin du gouvernement ²⁵.

Hem constatat, doncs, que la preocupació per la situació política i social era un neguit constant en Su. En l'exercici dels diversos destins es va esforçar en eliminar abusos,

---

23 PIMPANEAU, Jacques. *Su Dongpo, sur moi même*. Pàg. 25

24 PIMPANEAU, Jacques. *Su Dongpo, sur moi même*. Pàg. 107

25 CHENG, Wing-Fun & COLLET, Hervé. *Su Tung po - l'hôte de la Pente de l'Est*. Pàg. 40

promoure millores i arbitrar profits generals. Nogensmenys, malgrat la seva actitud confuciana, es va proposar introduir canvis de gestió substancials i en consonància amb la realitat més immediata. Actiu, s'imposà d'obrar sense evitar una determinada conseqüència però sempre al servei de l'estat.

A la fin du printemps 1084, plus de quatre années après son arrivée à Huang-chow, alors qu'il commence à profiter pleinement des fruits de son travail à la Pente de l'Est et envisage de rester ici pour le reste de sa vie, il reçoit une lettre personnelle de l'empereur lui donnant ordre de remonter à Ju-chow, à l'ouest de Kai-feng. Il hésite, doit-il accepter ou demander la permission de demeurer à Huang-chow? Il décide finalement de partir ²⁶.

De tota manera, malgrat els seus esforços per refer les relacions entre estat i societat, va ensopegar amb molts entrebancs, sobretot per la proliferació i difusió d'històries privades. El ressò social d'un sistema relligat pels cerimonials confucians feia girar el món al voltant d'uns esquemes rígids de comportament. Tot plegat palesa que la obediència envers els superiors dificultava els canvis i els lletrats sovint no tenien altra alternativa que repercutir als administrats allò que no obtenien de l'estat. Su Dongpo, emperò, sempre va ésser molt conseqüent amb la seva feina i mai va defugir d'acceptar allò que li venia imposat per un poder superior.

Su Dongpo n'a jamais négligé ses "devoirs d'Etat". Quel que soit son titre, sa fonction officielle, il a l'oeil à tout. (...) Mais en même temps, il refuse de prendre au sérieux l'apparat et l'appareil du pouvoir, et de 'se croire' parce qu'on respecte en lui davantage le représentant de l'Empereur que le lettré et le poète ²⁷.

Anem, ara, a sospesar aspectes socials que tenen una remarcable incidència en la vida de Su. En primer lloc hem de tenir present que no resulta difícil trobar en la literatura descripcions dels patiments de treballadors, esclaus, pagesos, dones, etc. Els poetes

---

²⁶ CHENG, Wing-Fun & COLLET, Hervé. *Su Tung po –l'hôte de la Pente de l'Est-*. Pàg. 55

²⁷ ROY, Claude. *L'ami qui venait de l'an mil*. Pàg. 93

acullen de manera reiterada la realitat més immediata i en transmeten una panoràmica fidel i contemporània. La poesia sovint modula i reflecteix dinàmiques individuals i col·lectives i s'implica mitjançant un joc de miralls que proveeix anuncis i esvaeix tenebres. Su s'interessà pels problemes de la població del seu temps: la pobresa, la gana, les inundacions, la fam, els desastres, la marginació, l'infanticidi, la corrupció, l'abandonament, la indefensió, etc. Els seus poemes s'endinsen en un món afectiu i solidari que abasta tota la dimensió humana. Amb independència de les circumstàncies la seva paraula assoleix una mena de performance que arriba per tot arreu.

Tracta moltes vegades problemes associats als fenòmens naturals i a conjuntures polítiques i socials que causen estralls. Són situacions cícliques o sobtades que es repeteixen aleatòriament arreu dels temps i del món. Tant els poetes actuals com els antics es fan ressò de la coent impressió que els provoquen refugiats, gent que fuig de les guerres, malalts, etc., o els estralls que conciten les fams, les desafortunades intervencions humanes o els desequilibris econòmics.

Altrament a l'Àsia la unitat bàsica davant de la comunitat i l'estat és la família. La importància d'aquesta institució s'endevina ràpidament en l'obra de Su. Els confucians eren patriarcals i gelosos de les tradicions: el respecte, la obediència, la submissió i la subordinació als més grans o de major rang. En la seva obra hi trobem relacions amb la seva dona, el seu pare, el seu germà, etc. Igualment es palpa la importància de les formes socials, com per exemple el dol, que es mantenen dins l'ortodòxia de l'època. És significativa la intensa relació que va mantenir amb el seu germà Ziyou. Ho veiem

Contestación a Ziyou, recordando el pasado en Mianchi. ¿A que se asemeja el vagar de la vida de un hombre? / Es como la oca salvaje que pisa la nieve y el barro / Al azar deja sus huellas / Y echa a volar ¿Al Este o al Oeste? / El viejo monje ha muerto se ha erigido una pagoda / Sobre el muro derruido, ya se ha borrado nuestra antigua inscripción / Arduo fue el viaje, antaño, ¿recuerdas? / El largo camino, el cansancio de los hombres, los rebuznos del burro cojo 28.

&

---

28 SUÁREZ, Anne-Hélène. *Recordando el pasado en el Acanalado Rojo y otros poemas*. Pàg. 21

Tzu-yu accompagne Su Tung-po et Kuo jusqu'à la côte. La veille du départ, tous trois passent la nuit sur la jonque à parler et à boire. Tzy-yu demande à son frère de cesser de composer des poèmes, qui lui causent trop de tort, de brûler ses pinceaux et de casser sa pierre à encre ²⁹.

Es tracta d'un poema i un escrit que il·lustren pulsacions íntimes, presències que traspuen vida. Són escenes contemporànies d'un temps que brota, que ens trasllada sensacions, una comunió d'horitzons. Un alè mil·lenari arraulit en un tarannà tan immediat i proper com ho són tots els embulls ordinaris actuals amb el seu corresponent festival d'opcions i possibilitats. D'una banda perfilem un poema que connecta amb la vida i la mort deixant-nos entreveure la importància del camí i, d'una altra, una íntima i estimulante conversa domèstica.

També és interessant examinar, ara de la mà de Claude Roy, un aspecte social de permanent i singular debat: el control demogràfic

(...) pour une famille de paysans pauvres, trop d'enfants es une punition et trop de filles une malédiction. Une bassine d'eau froide dans la chambre de l'accouchée peut servir de régulateur démographique. L'usage constant de l'infanticide des nouveau-nés inspire a Su une lettre adressé au magistrat du chef-lieu, à Wuchang. Su Dongpo diu: Au moment de la noyade, les parents ferment les yeux, détourent la tête et attendent que l'enfant devienne silencieux. (...) Il ne suffit pas de rappeler aux gens que la loi punit des travaux forcés le meurtre des enfants, ne de frapper les coupables connus. In faut obtenir des familles riches qu'elles aident les pauvres, collecter de l'argent et des dons, organiser l'action, récompenser et subventionner les familles qui adoptent des enfants que les parents n'ont pas la possibilité d'élever. Segueix Roy Jusqu'à la fin de sa vie Su Dongpo reste un "militant" fidèle de l'association qu'il avait fondée à Huangchou, Sauvons les nouveau-nés! ³⁰.

---

²⁹ CHENG, Wing-Fun & COLLET, Hervé. *Su Tung po –l'hôte de la Pente de l'Est-*. Pàg. 100.
³⁰ ROY, Claude. *L'ami qui venait de l'an mil*. Pàgines 103-104.

Su ens esventa aquesta dura i esbalaïdora contemporaneïtat social. Evidencia la necessitat de modificar pautes i conductes que contrariaven la seva filosofia. Copsem l'enteresa que empra per defensar la innocència i construir nous punts de vista per capgirar la seva realitat. Delimita un assumpte sense resoldre, una realitat que el constreny. Pren consciència d'un petit univers real sostingut per una lògica deble i farcida d'interferències premeditades. Su no transigeix i repassa allò que s'extingeix sense comprendre. Aporta múscul per transformar la societat i arbitrar visions capaces d'establir nous equilibris i coherències.

Continuarem amb un altre punt important en la mentalitat confuciana: la amistat. Su atorga molta importància aquest tipus de relació. Així, per exemple, a la mort de l'emperador Shenzong les normes de Wang Anshi van perdre força, es van arraconar o es van abolir. Es tractà d'una involució que retornà el poder als que fins llavors eren opositors. És precisament en aquests instants de recuperació de l'estatus quan crida als seus amics personals: Wang Ting Kuo, Huang Ting Chien, Chen Tsao... També llavors acudeixen a Kaifeng tots els seus amics pintors i poetes. Coincideix amb un dels moments més àlgids que li va tocar viure i que van estimularen una atmosfera molt rica en activitats de tota mena. L'amistat, per tant, juga un paper senyer en la seva vida que també es detecta en moments de dificultats i en els exilis: *Au cours de l'hiver 1083, Su reçoit la visite de son ami Wang Ting-kou, dégradé et exilé à Ping-chow en 1079, Sud de la Chaîne, et qui, amnistié, est sur le chemin du retour à la capitale, accompagné de Yu-nu, sa concubine, une remarquable chanteuse* ³¹. També en veiem un bon exemple en el poema *Contestación a Tao Yuanming, miscelania*.

Los rayos oblicuos del sol iluminan el pasadizo solitario / Descubriéndome
el polvo suspenso en el vacío / La brisa estremece la multitud de cavernas /
Cualquiera creería que he olvidado mi cuerpo / Río y pregunto a mi hijo /
¿Sabes quién está contigo? / Me acompaña en mi exilio a Hainan / Solos
seremos, sin vecino alguno / Nuestro corazón roído. Como la luna mellada /
A la que, en el alba, acompaña el lucero / Las cosas así han de ser / Y no
hay razón para maldecir a la humanidad ³².

---

31 CHENG, Wing-Fun & COLLET, Hervé. *Su Tung po –l'hôte de la Pente de l'Est-*. Pàg. 48-49

32 SUÁREZ, Anne-Hélène. *Recordando el pasado en el Acanalado Rojo y otros poemas*. Pàg. 112

Même si mes amis et moi sommes maintenant vieux et dans l'embarras, le tao coule dans notre coeur et notre foie, la loyauté et la droiture nourrissent la moelle de nos os. C'est pourquoi nous pouvons bavarder et rire en face de la mort ³³.

En la societat Song la preocupació per la productivitat era quelcom quotidià, gairebé s'adorava tot lo relacionat amb els tarannàs rurals. La gent passava molt de temps immersa en les activitat agràries, venent les collites i portant els productes de la terra als mercats locals.

Així doncs la pagesia ocupava un lloc cabdal. Tot allò que estigués vinculat amb la vida diària del camp així com amb els fenòmens naturals esdevenia estretament relacionat amb els interessos humans. De fet era una població analfabeta que vivia com podia en un ambient tens de funcionaris que controlaven i vigilaven. En altres paraules dos mons contraposats. D'una banda unes realitats humanes cícliques que s'obrien pas enmig de considerables mancances i, d'una altra, la dels lletrats, que no admetia fissures i que feien el que calgués per perpetuar-se en el poder.

Su palesa un viu interès per aquest col·lectiu tan necessari com imprescindible. Molts dels seus poemes emeten l'eco de la duresa i els rigors de la terra. Ras i curt, tota la història de l'imperi xinès es desplega en aquest context que va conèixer èpoques de gran estabilitat econòmica i social però també segles de pobresa i escassetat. La Xina era, d'antuvi, un estat centralista i director de l'economia, la societat i el territori. De fet consta la distribució de la terra ja des del primer imperi al segle III a. C. De tota manera, la preocupació de l'estat pel benestar dels pagesos, que era d'on obtenia els recursos tributaris, es va anar relaxant a partir del segle VIII. Serà, però, amb la dinastia Tang quan van començar a formar-se grans propietats agràries arrel de la progressiva ruïna dels petits pagesos o per la compra de les seves terres per usurers, comerciants i funcionaris³⁴.

En aquest context els buròcrates van entrar en una gradual i endèmica espiral de corrupció. Tenien al seu abast privilegis i beneficis que incentivaven un cercle viciós on la misèria i les injustícies es combinaven amb les desgràcies naturals, els desastres, les guerres i altres estralls. La població no tenia altre remei que acceptar el que els queia

---

33 CHENG, Wing-Fun & COLLET, Hervé. *Su Tung po –l'hôte de la Pente de l'Est-*. Pàg. 47

34 MÉNDEZ, Ricardo / MOLINERO, Fernando. *Espacios i sociedades*. Extractat.

sense miraments ni contemplacions. Els homes de talent esdevenien sovint decebut per la filera de maniobres de determinats grups de poder. Per tant sovintejaven en aquest col·lectiu les adhesions per arraconar als individus crítics.

Davant d'aquesta realitat Su adoptà una actitud de relativa independència envers tot aquest reguitzell de pràctiques escadusseres. La seva lleialtat a la normativa confuciana l'impulsava a fer prevaldre un voluntariós perfil de noblesa adaptat a cada col·lectiu i cada circumstància. Precisament per això escrivia i vivia d'una forma més propera a la gent i no tenia masses reserves a l'hora de deixar al descobert les problemàtiques recurrents i capcioses que imperaven:

Mais il y a l'autre versant, plus politique, des choses. Les prêts aux paysans font que ceux-ci doivent passer de longues périodes en ville, d'abord au printemps pour obtenir les prêts, puis en automne pour les rembourser. Juste au moment où les prêts sont accordés, les comptoirs de vin gouvernementaux organisent des fêtes, où le jeu et la prostitution sont tolérés. Beaucoup de paysans rentrent chez eux en ayant déjà dépensé tout l'argent du prêt. ³⁵

Su, doncs, va fustigar amb franquesa i fermesa els vicis del seu temps. Per això es va convertir en víctima propinqua de la lluita entre faccions que constantment el col·locaven al límit de l'abisme polític i personal. Precisament per això va sofrir els diversos desterraments que hem esmentat o se'l condemnava a un ostracisme gasiu i intencionat. Altrament totes aquestes tensions i tibantors li van permetre quelcom tan inextricable com amalgamar trets del confucianisme, el budisme i el taoisme. El budisme i el taoisme l'ajuden a observar amb detall la seva contemporaneïtat i, al mateix temps, el confucianisme el va fer créixer en el seu ideal de canviar el món i anar a la recerca d'una qualitat moral més influent.

Tot i que a voltes se l'ha titllat de conservador empedreït i massa formalista resulta evident que criticava amb les eines literàries els quefers i pràctiques de molts funcionaris que dissimulaven el seu parasitisme i justificaven de manera inconsistent la bondat dels seus privilegis. Ho veiem

---

35 CHENG, Wing-Fun & COLLET, Hervé. *Su Tung po – l'hôte de la Pente de l'Est*. Pàg. 15

À Kai-feng son frère Tzu-yu occupe alors l'un des tout premiers postes, chancelier du secrétariat impérial. Dans sa nouvelle fonction Su Tung-po entreprend de nettoyer le système d'attribution des postes officiels, pourri par le piston, et de limiter le nombre des mandarins, pour la plupart incompetents, dont la prolifération est préjudiciable au bon fonctionnement de l'administration. Il ne reste que trois mois à la capitale. Les coups bas et les accusations contre lui ayant redoublé depuis son retour, il demande à être nommé magistrat a Ying-chow, au sud de Kai-feng ³⁶

I a

Le parti conservateur de l'époque était contre le système des prêts aux paysans, car cela s'avéra avoir en fait des conséquences néfastes. En revanche, il était pour le système des greniers régulateurs et pour les greniers de bienfaisance, avec leurs terres inaliénables qui permettaient de soulager les miséreux. ³⁷

Trobem, doncs, que Su acull i dimensiona la contemporaneïtat dels factors humans i ho combina amb els naturals. És senzill: sense collita és previsible que hi hagi fam. El poema *Camino de Wuxi, una noria* fa referència a aquesta arrelada dependència del temps meteorològic. Diu

Al girar, círculo de cuervos que aletean uno tras otro / Al cesar, de sierpe muda y esqueleto / En la cuadrícula de arrozales, las olas blancas desprenden bocanadas de bruma / Los brotes de arroz punzan el agua con sus verdes agujas / En el monte Dongting, al quinto mes, vuela la arena (al·lusió a la sequera) / En la caverna, el bramido del cocodrilo retumba como el tambor de Yamen (segons la llegenda, en temps de sequera, el cocodril plora a la seva caverna. Yamen: tribunal i residència del mandarí) /

---

³⁶ CHENG, Wing-Fun & COLLET, Hervé. *Su Tung po –l'hôte de la Pente de l'Est-*. Pàg. 77

³⁷ PIMPANEAU, Jacques. *Su Dongpo, sur moi même*. Editions Philippe Picquier. Pàg. 13

El señor del cielo no ve mis lágrimas, si así no fuera / Mandaría a la diosa A Xiang con su carro de truenos (A Xiang: deessa que empeny un carro de trons i provoca les turmentes) ³⁸

Finalment, com ja hem anat comentant, hi ha aspectes de tipus filosòfic i religiós que interfereixen de manera significativa en tota l'activitat literària de Su Dongpo. Així hem de tenir present que va interioritzar des de petit -de la mà de la seva mare- l'interès per tot lo viu. Aquesta experiència es va convertir en un dels puntals de la seva manera de concebre el món

Ma mère détestait qu'on détruise la vie; les enfants et les serviteurs avaient ordre de ne pas attraper les oiseaux. Pendant plusieurs années, ceux-ci firent leurs nids sur les branches basses et on pouvait apercevoir les oisillons en baissant la tête ³⁹

Arreu de la seva obra copsem aquesta devoció per tot lo viu. Fins i tot lo més humil i fràgil té un lloc reservat en la seva concepció de les coses. Si hom ho interioritza aviat convindrem que en les nostres societats és innegable que es restringeix a la espècie humana la capacitat de sentir, igual que de raonar o tenir consciència de l'entorn. Hi ha, emperò, un impuls antic que assumeix l'existència d'alguna forma de consciència en tots els éssers vius. Es tracta d'una capacitat que els neuro-científics en diuen *theory of mind* i que ens permet imaginar les coses des d'una perspectiva aliena i, per tant, copsar una certa noció de comprensió des d'una òptica alternativa. També ens brinda quelcom tan suggeridor com comprendre el que pot passar en la ment d'un animal. Per tant podem establir que sostreure la capacitat de sentir als animals és un acte orgullós i, al mateix temps, una cínica posició per escapolir-se del reguard - o evidència - que molt sovint els fem patir de forma innecessària.

Su, a partir del seu exili a Hangzhou, el 1079, va portar una vida més vinculada a les pràctiques religioses. Va practicar la meditació i eren freqüents les visites i els retirs als monestirs propers a la seva residència. En aquella època estava estesa la idea que pujar a llocs elevats produïa canvis interns en els individus, els facilitava la comprensió i els

---

38 SUÁREZ, Anne-Hélène. *Recordando el pasado en el Acantilado Rojo y otros poemas*. Su Dongpo. Pàg. 49

beneïa amb coneixements profunds i veritats definitives. Aquest tipus de misticisme va envoltar les muntanyes i, amb poc temps, els accessos es van convertir en vies directes cap el cel. Assenyalades amb enormes pedres gravades es van popularitzar i van servir per estimular els sentiments del poble. Arreu van aparèixer inscripcions oraculars que enregistraven activitats expiatòries realitzades a la sortida i la posta de sol, també n'hi havia associades a la rosada o a la lluna. A més hi podem afegir que, des d'antic, els animals, els fenòmens naturals, els astres i el foc eren considerats deïtats i esdevingueren objecte de ritus de tota mena.

Apuntarem també que el primer taoisme era practicat sobretot per les classes populars i que no es va institucionalitzar amb rapidesa. De fet no va ésser fins al període de les dinasties del Nord (386-581) quan va guanyar terreny social i es va infiltrar entre els dirigents i les classes altes. Curiosament els seguidors d'aquestes elits van poder allargar les seves vides curullades en l'abundància i luxe gràcies a les pràctiques dietètiques i als exercicis físics que promovia.

Hi ha, però, quelcom de vivificant i místic en Su. Rau lligat a la afirmació budista de la brevetat i la inconstància de la vida. El seu tarannà no es tradueix en una angoixa davant lo desconegut sinó en un estoïcisme lluminós i en una voluntat d'assolir amb la purificació espiritual una immensitat dispositiva que no queda circumscrita a la bondat d'una sola resposta

Depuis lors, j'ai abandonné cette passion. Je ne collectionne que les oeuvres qui me plaisent particulièrement, mais si quelqu'un d'autre les emporte, je n'en éprouve aucun regret. C'est pour les nuages et la fumée qui défilent devant mes yeux, ou les chants des oiseaux qui parviennent à mes oreilles, je suis content d'en jouir mais une fois disparus, je n'y pense plus. Ainsi, si calligraphie et peinture sont toujours sources de plaisir, ce ne sont plus des vices ³⁹.

Una de les claus d'aquesta bondat és la pràctica de les arts i la transformació poètica de les coses. En el decurs de la seva vida no es va deixar anorrear per les complicacions,

---

39 CHENG, Wing-Fun & COLLET, Hervé. *Su Tung po –l'hôte de la Pente de l'Est-*. Pàg. 29

els patiments i les contrarietats. Va optar per acarar amb mentalitat oberta no solament en els problemes d'Estat, els socials i les creences vigents sino, amés, que es va fixar en cada home per separat, en la seva específica personalitat, l'individu únic i no normalitzat. Potser per això en els seus poemes apareixen sovint descripcions pictòriques carregades de referències úniques que acullen, conviden i impliquen contemporaneïtat de pensament. La naturalesa, amb tota la seva immensitat, li serveix de contrapunt a la fragilitat existencial i l'impulsa a exercir d'home de pau.

L'honnête homme, escriu, promène son attention sur les choses mais il ne s'y attache pas. S'il promène son attention sus les choses, celles-ci, si infimes soient-elles, seront encore assez considérables pour lui procurer de la joie; si considérables soient-elles, elles ne seront pas au point de lui occasionner de trouble. Mais s'il attache son attention aux choses, alors même les choses les plus infimes deviendront suffisamment considérables pour lui causer du trouble, et les plus considérables ne pourront suffi à lui procurer la joie ⁴⁰.

Su esguarda un eixam d'idees que són la música del seu pensament, el secret de la seva confluència contemporània, la càbala infinitesimal entre la paraula i el silenci. Per exemple amb ell s'origina una pintura anomenada del lletrat. Aquesta apunta a l'acord amb els ritmes orgànics, ve de l'interior, de la natura. Els cops de pinzell sorgeixen des del més profund de l'ésser, del centre de gravitació del cos. Una mena improvisació genuïna on no cal el càlcul sinó l'equilibri. De fet Wen Yu Ko, pintor de bambús i cosí de Su, explica que va trobar el seu estil quan va observar el combat entre dues serps. La poesia, doncs és una mena de despertar convergent amb la nostra naturalesa universal.

Quand j'étais jeune, passant dans un temple de la campagne, j'ai lu sur le mur un poème où était écrit:

“la nuit est fraîche, on dirait qu'il pleut
le temple est silencieux, il semble qu'il n'y
ait aucun moine”

J'ignore qui a composé ce poème. Aujourd'hui je passe la nuit au temple ch'an de la Sagesse, à Huang-chow. Les moines sont tous absents. Au milieu de la nuit il se met à pleuvoir, me souvenant de ce poème j'en compose un.

la lampe devant le bouddha peu à peu s'assombrit,
affamés les rats sortent
la pluie soudain arrive de la montagne, les bambous
élancés bruissent
qui a écrit ce poème ?
il devait éprouver exactement le même sentiment
que moi en ce moment⁴¹

Printemps 1080, en arrivant à Huang-chow.

Pintura de bambús de Su Dongpo

CHENG, Wing-Fun & COLLET, Hervé. *Su Tung po –l'hôte de la Pente de l'Est-*

---

40 ROY, Claude. *L'ami qui venait de l'an mil*. Pàg. 57-58

41 CHENG, Wing-Fun & COLLET, Hervé. *Su Tung po –l'hôte de la Pente de l'Est-*. Pàg. 199

Conclusions

La contemporaneïtat és una mena de resistència vital que ens exigeix estar actius i expectants davant dels esdeveniments. Tot es decideix en una mena de contínuum que, això sí, es percep a cada compàs. Així les coses resulta que l'obra de Su Dongpo no l'he captat mitjançant una relativa capacitat empàtica sinó al comprendre, recordar i reconstruir les seves formes simbòliques. Al mateix temps m'he agafat a la filosofia de Gadamer entenen que, el que sóc -com Su- rau condicionat per anticipacions i prejudicis que es circumscriuen en un horitzó que em predisposa i, al mateix temps, davant d'una determinada consciència històrica.

L'obra de Su bressola figures i veus que reflecteixen la llum d'un món canviant com era el Song, més socialitzat, més urbanitzat i més complex. Són elements d'una realitat on es conjuminen colors i resplendors mil·lenaris amb racons de pensament i compenetració històrica. En aquest món he constatat línies obertes a la comprensió lligades als embolics humans i a tot allò que roman en el cor de les coses. Establim, doncs, que els sabers ancestrals transiten per les zones de la comprensió. Són corrents capaces de generar noves formes de coneixement mitjançant una recognició d'altres logos. També hem comprovat que tota acció humana, fins i tot les més íntimes, despunten quelcom d'intenció i que són ínfims els intervals privilegiats que ens permeten crear amb l'enteniment.

Actualment assistim a una crisi de realitats impregnada de crispació i ansietat. Vivim en una societat materialista on la quantitat és més ben vista que la qualitat. Es tracta de tarannàs fonamentats en un hedonisme mal entès, en un egocentrisme fora de lloc i una falta de generositat dissimulada rere una munió de gestos més emotius que efectius. Ho palesem davant la pèrdua gratuïta de vides, l'inacabable capítol d'accions sense sentit o la impotència aclaparadora davant d'un individualisme ferotge i competitiu. Són temps d'expansió econòmica amb responsables polítics que gestionen una bonança sense grans ideals. I és en aquest context que Su se'ns perfila serè en terra estranya, fidel a la llera de la vida i obert a nous paradigmes.

Els escrits de Su declinen una matriu de possibilitats, d'interpretacions i s'erigeixen com una eina que batega claredats. De fet cada text, històrica i lingüísticament condicionat, conté una veritat latent. Quan aquest text és interpretat novament, tot i estar condicionat per les circumstàncies, expandeix les seves credencials en totes direccions.

Així, quan hi incidim té lloc la fusió d'horitzons *gadameriana*, o sigui l'acollim d'una determinada manera. Veiem, doncs, que la contemporaneïtat es desplega a l'entorn d'un conjunt de situacions que ens motiven o ens atrauen i que busquem com fer-les nostres.

Podem afirmar que la poesia de Su és un retorn als orígens, als ancestres, a la naturalesa, a les imatges de la memòria col·lectiva. La seva contemporaneïtat no és estàtica sinó canviant. La seva fixesa és una il·lusió i les seves mutacions imperceptibles. En ella el passat es confon amb el present i es superposa emmirallant-se amb els antics. La seva irreductible autenticitat es fonamenta en el ritual que la va originar i que li atorga sentit.

Al mateix temps és una certesa que filtrem missatges en funció del que pensem, del que consideren útil o del que hem configurat des de la nostra infància. Amb la imaginació ens podem endinsar en una altra època però també ponderar perspectives esbiaixades. Com en l'actualitat en l'època de Su igualment imperaven ressorts que arbitraven lligams barroers i asfixiants. Per tant entenc que la seva obra desplega una mediació contingent configurada rere una lúcida intel·ligència crítica i una saludable sensibilitat humana. Hom diria que el seu llenguatge disposa distàncies aparents que en pocs instants s'esvaeixen en una intimitat comprensiva. Són acords que germinen i recuperen els seus moments de fantasia creadora. És el punt sense retorn en que es respira amb ell però es comunica amb identitat pròpia el seu missatge.

Els seus escrits són un llàtzer que ens ajuda a desplaçar-nos enmig de les fosques del coneixement i que s'adapta al company ocasional. Nogensmenys hem verificat que Su integra discursos de tota mena (mític, mèdic, costumista, confessional, polític, paisatgístic, econòmic...) en una unitat que deixa entreveure la vulnerabilitat i la fragilitat humanes.

A la recerca hi afegeixo que la seva obra té quelcom de metalingüística. S'escapoleix del cànon literari i ni tan sols intenta que el text sigui rebut com a tal. Ho és potser perquè mentre que la lògica occidental persegueix veritats immutables, la oriental reflexiona a l'entorn dels canvis. I, com hem vist, Su estructura un coneixement profund de la realitat que el col·loca davant la mirada furtiva que és, des del meu punt de vista, la que copsa la clàssica unitat oriental. A més, com sabem, el que val per la vista val pels altres sentits i, al mateix temps, pel pensament, la imaginació i el record. Copsar-la amb tots els sentits no ens deixa indemnes sinó que ens modifica, ens reporta una tensió creativa esquematitzada que ens permet apropiat-nos de les coses.

Hem vist també que allà on Su recull lloances o censures, on té repercussió, on se l'estima o se'l condemna no és en els seus pensaments ni en els seus somnis sinó per aquella ínfima part que traspassa els canals de la comprensió. Lo important del pensament de Su no és el que pensa ni els objectes més o menys casuals del seu discerniment sinó la intensitat, el grau de calor i la puresa amb que viu els problemes de la seva època. Una comprensió que neix, es desenvolupa i no s'esvaeix, que queda com un pòsit en l'emoció.

Su va capbussar-se en la tasca de construir el seu present bressolant l'escriptura i ho va fer recolzat en una herència mil·lenària: la talaia de qui comprèn. El pinzell, la pedra, la tinta i el paper no eren per ell unes eines fredes sinó les que li van permetre sentir el cos i l'esperit. La seva escriptura sorgia espontània, brotava des de dins guiada per una gimnàstica física i mental activa i perseverant.

En la meua recerca he resseguit unes mostres de les condicions humanes i les circumstàncies històriques que van portar Su a escriure. Precisament aquests elements, adherits als seus poemes i escrits, com les restes de farina ho són al pa, són els que validen la seva contemporaneïtat. L'aconsegueix lluitant contra la persistència d'un ego irracional i amb una cristal·lina ressonància humana.

Per concloure crec que Su, sense màscara temporal, ocupa el present amb una ponència que ens transposa. Tot llegint-lo es refan trobaments en una mena d'acte curullat de signes i significats que ultrapassen sovint el seu oferiment. Si la matèria primera de la poesia, com diu Octavio Paz, *és la vida humana, els seus accidents i incidents, les victòries i els desastres, filtrada per la memòria i la imaginació* podem afirmar que Su hi combrega amb les seves circumstàncies mil·lenàries. I, a més, ho fa sense una específica voluntat d'incidir, acollidor, zen. No demana cap adhesió, ans el contrari, dispensa concessions. Aixopluga quelcom corprenedor: contemporaneïtat.

Bibliografia i pàgines web

CHEN, Guojian. *Poesia clasica china*. Editorial Cátedra. Fuenlabrada (Madrid) 2007. ISBN: 978-84-376-1882-15

CHENG, Wing-Fun & COLLET, Hervé. *Su Tung po –l'hôte de la Pente de l'Est-*. Ed. Moundarren. 2013. ISBN: n° 2-907312-85-5

DE GANS, Raymonde. *La China Imperial*. Ediciones Ferni. Genève.1974. ISBN: 84-225-0417-0

EGAN, Ronald C. *Word, image, and deed in the life of Su Shi*. Published by the Council on East Asian Studies, Harvard University and the harvard-Yenching Institute. Cambridge (Massachussets) and London. 1994. ISBN: 0-674-95598-6/1

FOLCH FORNESA, Dolors. *Mòduls de l'assignatura Literatura xinesa i mòduls de l'assignatura de Història de l'Àsia Oriental (Apartat La dinastia)*. UOC. Barcelona.

GADAMER, Hans-Georg. *Verdad i método*. Ediciones Sígueme. Salamanca. 1977. Traducción Ana Agud Aparicio y Rafael de Agapito. ISBN 84-301-0463-1

GALVÁN MORENO, Luis *El concepto de aplicación en la hermenèutica literaria*. Universidad de Navarra. 2004 www.cervantesvirtual/.../el-concepto-de-apliacin-en-la-hermenutica-literaria-0/ 30/10/2017

GARCIA AMILBURU, Maria. *La comprensión del otro. ¿Empatia o traducción?* St. Edmund's College. Univeridad de Cambridge. (GEERTZ, Clifford. *On the Nature of Anthropological Understanding*, a *American Scientist* 66 (1975), pàgs. 47-53

GARCÍA GARCÍA, Eva María. (Bibliografía emprada per l'autora: SU DONGPO: Recordando el pasado en el Acantilado Rojo y otros poemas. Traducidos, presentados y anotados por Anne-Helène Suárez, Madrid: Hiperión, 1992. // KANRRU, L.: Breve historia de la Literatura China, Beijing: Ediciones en lenguas extranjeras, 1986.) <http://www.mcnbiografias.com/app-bio/do/show?key=su-shi> 27/11/2017

GARCÍA PAVÓN, Rafael, Universidad Anáhuac. Publicado en el Boletín 10 de la Sociedad Iberoamericana de Estudios Kierkegaardianos. ibero.mx/departamentos/dpt_filosofia/kierkegaard/pdf/art_gadamer-sk.pdf 26/10/2017

LIN, Yutang. *My country and my people*. John Day Company, inc. Halcyon House Edition. New York 1938

LIN, Yutang. *The Gay Genius. -The life and Times of Su Tungpo-* Ed. William Heinemann Ltd. Melbourne-London-Toronto 1948

MAYOS, G. *Zambrano y Nietzsche, camino del lenguaje*. Aurora. Papeles del Seminario María Zambrano. Barcelona: Publicaciones Universidad de Bcelona 2010. (<https://web.archive.org/web/20091222122951/http://www.ub.edu/histofilosofia/gmayos/Oesser.htm>)

MÉNDEZ, Ricardo / MOLINERO, Fernando. *Espacios i sociedades*. Cuarta edició. Editorial Ariel, S.A.. Barcelona. 1991. ISBN: 84-344-3449-0

MORAN ROA, Alberto. *El círculo hermenéutico: comprensión e interpretación en Heidegger y Gadamer*. 29 NOVIEMBRE 2016 / 6 Marzo 2017. <https://reflexionesintempestivasblog.wordpress.com/2016/11/29/el-circulo-hermeneutico-comprension-e-interpretacion-en-heidegger-y-gadamer/> 26/12/2017

PIMPANEAU, Jacques. *Su Dongpo, sur moi même*. Editions Philippe Picquier. Arles. 2003. ISBN:2-87730-633-X

ROY, Claude. *L'ami qui venait de l'an mil*. Ed. Gallimard. France. 2003. ISBN 2-07-73803-5

SUÁREZ, Anne-Hélène. *Recordando el pasado en el Acantilado Rojo y otros poemas*. Su Dongpo. Ediciones Hiperion, S.L. Madrid. 1992 ISBN: 84-7517-370-5

TEZANOS TORTAJADA, José Félix. *La explicación sociológica: una introducción a la sociología*. Cuarta edició. Universidad Nacional de Educación a Distancia. Madrid. 1995. ISBN: 84-362-2235-0

WATSON, Burton. *Selected Poems of Su Tung-p'o*. Copper Canyon Press. Port Townsend. 1994. ISBN: I-55659-064-4

WU Jingzi. *Los mandarines*. Traducción Laureano Ramírez Bellerín. Primera edició. Editorial Seix barral, S.A. Barcelona .2007. ISBN: 978-84-322-2813-1

<http://www.viajesdechina.com/guia-de-viaje/cultura/su-shi.htm> 30/12/2016

<http://www.viajehinaexperto.com/cultura-china/literatura-china/ci.html> “*Ci-Poemas que se Cantan*” 01/12/2017

<http://es.shenyunperformingarts.er/learn/article/read/item/4n2QK7T0kBg/dinast%C3%ADa-song.html> Historias e histoira Dinastia Song. Shen Yun Performing Arts. 01/12/2017

<http://www.oxfordbibliographies.com/view/document/obo-9780199920082/obo-9780199920082-0142.xml> 14/12/2017

<http://chinopedia.wenode.es/historia /imperial/dinastia-song/> 01/12/2017